

Herdenking van 400 jaar Henry Hudson

Zestien platbodems op de Hudson

Zestien Nederlandse platbodems, een roeigig en een muziekbootje hebben in september de wateren rond New York bevaren. Zij namen deel aan festiviteiten om te herdenken dat Henry Hudson in dienst van de VOC dit gebied in 1609 ontdekte. Dat was het begin van wat later Nieuw Amsterdam en New York werd.

Ongeveer 170 schippers hadden een jaar geleden hun interesse getoond om hun schip te laten verschepen naar Amerika, voor 'Platbodems op de Hudson', een van de tientallen projecten in dit HH400-jaar (ook wel aangeduid als NY400). Door de achterblijvende belangstelling van sponsors wisten uiteindelijk maar zestien schippers de financiering voor de overtocht rond te krijgen. De Nederlandse vloot in Amerika was daardoor kleiner dan gehoopt, maar niet minder opvallend en succesvol.

Drie vaargebieden

Na de overtocht met het vrachtschip *Flinterduin* (zie ook SdZ 209.8, pag. 4) hebben de schepen drie weken rond New York gevaren, verdeeld over drie perioden met telkens een ander vaargebied. Het programma was samengesteld door Jan te Siepe van de Stichting ter Promotie van het Traditionele Schip (SPTS) en Kiek van den Biesen namens de stichting Henry Hudson 400. Zij kregen hulp van een nautische commissie die aan Amerikaanse zijde alles coördineerde.

In de eerste week werd vooral de Long Island Sound verkend. Dit is een ruim vaargebied ten

Reinier Sijkens was er ook met zijn muziekbootje

Groenevecht passeert Manhattan met het Empire State Building op de achtergrond.

Tekst: Arjen Wapenaar

Foto's: Heleen Simmelink en Arjen Wapenaar

noordoosten van New York, met vele mooie baaien en plaatsjes. De vloot werd warm onthaald in onder andere Port Washington, Northport en Rye (American Yacht Club). In de East River van en naar New York werd enkele malen 'Hell Gate' gepasseerd: een punt waar drie getijdenwateren samenkomen en het verraderlijk hard kan stromen.

Rond het Vrijheidsbeeld

De tweede periode is op het water bij Manhattan gevaren, rond het Vrijheidsbeeld, Ellis Island en Governors Island. Hier was de golfslag van alle snelle veerboten soms erg vervelend, en ook de ligplaats op Brooklyn (aan een roestig ponton in een stil en afgelegen havengebied) was teleurstellend. Daar tegenover stonden enkele prachtige programma-onderdelen, zoals de intocht met Nederlandse marineschepen op 8 september en de parade op Harbour Day op zondag 13 september. Ook prins Willem-Alexander en prinses Maxima toonden enkele malen hun warme belangstelling voor het varende cultureel erfgoed uit Nederland.

Een Hollandse vloot van rond- en platbodems en andere 'varende objecten' voor afgelopen maand door de wateren rond Manhattan en op de rivier de Hudson, ter opluistering van het feestje NY400. Voor Amerika tevens een gedenkwaardig jaar om ook Champlain en Fulton (200 jaar) te herdenken.

Paviljoen Tjalk **"Vrouwe Cornelia"**
21 x 4,1m. (68.9 x 13.5)
ijzer; gebouwd in 1888

Wedstrijd Skûtsje **"Wylde Wytse"**
20,50 x 3,84m. (67.3 x 12.6)
ijzer; gebouwd in 1902

Lemmeraak **"Groene Vecht"**
18,5 x 5,5m. (60.7 x 18)
staal; gebouwd in 1999

Lemmeraak **"Sydsuiver"**
17 x 5,75m.
(55.8 x 18.5)

Skûtsje **"Hoop & Vertrouwen"**
16,9 x 3,51m. (55.5 x 11.5)
ijzer; gebouwd in 1913

Tjalk **"de Tijd zal het Leeren"**
16,52 x 3,54m. (54.2 x 11.6)
ijzer; gebouwd in 1912

Lemmeraak **"Fûgelfrij"**
16,25 x 5,5m. (53.3 x 18)
staal; gebouwd in 2000

Tjalk **"Sterre"**
16,2 x 3,64m. (53.2 x 11.9)
ijzer; gebouwd in 1887

Hoogaars **"Windroos"**
14,1 x 4,33m. (46.3 x 14.2)
hout; gebouwd in 1925

Botter **"Janus Kok"**
13,5 x 4,4m. (44.3 x 14.4)
hout; gebouwd in 1934

Lemmeraak **"LE89"**
13,2 x 4m. (43.3 x 13.1)
ijzer; gebouwd in 1902

Lemmeraak **"Ommeswaay"**
12,76 x 3,9m. (41.9 x 12.8)
staal; gebouwd in 1995

Lemmeraak **"De Groenling"**
10,75 x 4,20m.
(35.3 x 13.8)

Roeisloep
Cornish Pilot GIG
"De Vliegende Hollander"
9,9 x 1,7m. (32.5 x 5.6)
hout; ontwerp uit begin 1800

Giethoornse Punter
"Henry Hudson"
7,10 x 1,50m.
(23,3 x 4.9)
hout; gebouwd in 1996

Staverse Jol
"de Goede Hoop"
7 x 3m. (22.9 x 9.8)
hout; herbouwd in 2006

International
Flying Dutchman
Olympische Klasse
Ned. ontwerp uit 1952.
6,06 x 1,78m.
(19.9 x 5.8)

Muziekboot **"Notendop"**
2,5 x 0,9m. (8.2 x 2.9)
hout; een kleurrijk waterconcert
'out of a Nutshell'

Type schip - **"Naam"** - lengte x breedte in meters (size in feet)
*) Lemmeraak wordt ook Lemster aak genoemd
Tot ca. 1920 werd ijzer gebruikt, daarna werd gebouwd in staal (roest sneller)

Alle illustraties zijn op vergelijkbare schaal getekend.
Productie van Jos Ruks, Papersails Graphic Art & Design Studio
website: <http://papersails.net> - contact: papersails@maine.rr.com

Hollands Glorie in New York

SEPTEMBER 2009

staal;
gebouwd
in 2004

Statue of Liberty,

Een koperen geschenk van Frankrijk voor Amerika, geplaatst in 1886 op een kolossaal voetstuk. Totale hoogte (van gazon tot fakkel): 93,15m. (305 feet, 6 inches)

34m. (11.6 feet)

Zeeuwsche poot "Pieterneel"
14,72 x 4,1m. (48.3 x 13.5)
ijzer; gebouwd in 1890

Henry Hudson zocht in september 1609 een kortere route naar Indië. Teleurgesteld keerde hij met 'De Halve Maen' terug naar Amsterdam. De later naar hem genoemde rivier, die hij 'Mauritius' noemde, bleek niet de gehoopte doorgang naar De Oost te zijn, het eigenlijke doel van zijn reis. Zijn ontdekking leidde in 1626 echter tot het officiële ontstaan van Nieuw Amsterdam, op het eiland Manna-hata. Twee jaar eerder vestigden de eerste Hollanders een handelspost op Nooten Eylant (nu Governors Island), vlakbij de plek van waaraf het enorme Vrijheidsbeeld iedere bezoeker aan de 'Nieuwe Wereld' verwelkomt.

In de zomer van 1609 ontdekt Fransman Samuel de Champlain het naar hem genoemde meer en claimt het voor Nouveau France, nu Canada. Als hij daar geen strijd had geleverd met Iroquois-indianen, had hij wellicht Henry Hudson nog ontmoet... Indiaanse oorlogs kano; berkenbast 10,9 m. lang (36') met 14 'roeiers'.

De kleine kano's, ook gemaakt van berkenbast, waren 3,6 m. lang (12'), meest 'geroeid' door 2 peddelaars.

Zeer recent gebouwde replica van het Hollandse Jaght "Onrust" 15,85 x 4,27m. De oorspronkelijke Onrust werd op de zuidpunt van Manhattan gebouwd door kapitein Adriaen Block in 1614, nadat zijn schip De Tijger door brand was verwoest.

Nederlander Gerald de Weerd, expert in 17e eeuwse scheepsbouw, ontwierp dit uit zwaar eikenhout gebouwde schip en adviseerde tijdens het 3-jarige bouwproces in Schenectady, nabij Albany, de 'Capital' van de staat New York. Het Engelse woord Yacht is afgeleid van Jaght.

Sloop "Clearwater"

32,3 x 7,5 m. (106 x 25) hout; gebouwd in 1969. Op initiatief van troubadour en activist Pete Seeger werd dit Amerika's Milieu-Vlaggeschip. Gebouwd als een historische Hudson River Sloop, afkomstig van de Hollandse Sloop. Destijds heel veel voorkomend op de Hudson.

Oranje-wit-blauwe vlag: onze oorspronkelijke, driekleurige Princevlag, (ook VOC) leeft voort in de huidige kleuren van New York.

Henry Hudson's "Halve Maen" 25,9 x 5,27 m. (85 x 17.3). Houten Vlieboot, later Fluitschip genoemd; replica II gebouwd in 1989. Deze kleurrijke 3-master vaart regelmatig met gasten over de rivier de Hudson. Het oorspronkelijk VOC-schip keerde in 1609 ter hoogte van Albany weer om en zeilde langs het huidige eiland Manhattan, na een oponthoud in Engeland, weer terug naar het Hollandse Amsterdam.

Ook exact 200 jaar geleden was Robert Fulton's stoomboot "Clermont" 43,3 x 4,27 m. (142 x 14 feet) het eerste stoomschip dat in recordtijd van New York naar Albany voer.

Op de Hudson-rivier

In de laatste week herbeleefden de platbodems de tocht die Henry Hudson 400 jaar geleden maakte: 250 kilometer de Hudson rivier op. De Hudson rivier stroomt door een prachtig groen, heuvelachtig gebied dat soms doet denken aan een fjord of aan de Deense wateren. Tot ver op de rivier is er nog de invloed van eb en vloed te merken. Voordat de schepen na zeven dagen het eindpunt Albany bereikten, deden ze idyllische plaatsjes met Nederlandse roots aan: Nyack, Peekskill, Cold Spring, Kingston, Catskill en Coxsackie.

Met de aankomst in Albany op 20 september werd het bijzondere vaarprogramma van de platbodems afgesloten. Enkele schippers bleven bij de schepen, totdat deze begin oktober weer werden opgeladen voor de transatlantische terugreis naar Nederland.

Eenmaal in je leven

Alle schippers en bemanningsleden zijn een bijzonder, uniek en eenmalig, avontuur rijker. Een ervaring om nooit te vergeten. "Het was geweldig. Ik heb er een jaar naartoe geleefd en de reis was fantastisch", zegt Leo van den Berg (*Groenling*). "We zijn overal geweldig ontvangen. Ook het varen rond het Vrijheidsbeeld en bij Manhattan was indrukwekkend en ook onwerkelijk. Je voelt je zo klein tussen de wolkenkrabbers."

De familie Van Swaaij (*Ommeswaaij*) heeft ook genoten. Ze noemen vooral de afwisseling van de verschillende vaargebieden. "Bijzonder is het contrast te ervaren tussen de

Varen op de Long Island Sound, prachtig vaarwater met mooie baaien (boven).

De Halve Maen, een replica van het schip waarmee Henry Hudson in 1609 de wateren rond Manhattan ontdekte.

De tjalk Vrouwe Cornelia laat Manhattan achter zich (onder).

pure natuur van de Hudson rivier en de booming business van New York."

Piet en Nel van der Hurk (*Pieterneel*) kijken tevreden terug. "Ik had wel meer controles verwacht van bijvoorbeeld je veiligheidsmiddelen of je toilet, maar iedereen is hier zo vriendelijk. Soms liep het programma anders dan gedacht, maar het kwam uiteindelijk allemaal goed. Dit was een gebeurtenis die je maar eenmaal in je leven mee maakt."

De volgende schepen namen deel aan het HH400-avontuur: de lemsteraken *Fugel Frij* (LE194), *Groenevecht*, *Groenling*, LE89, *Ommeswaaij* en *Sydsilver*, de tjalken *Sterre*, *Tijd zal het Leeren* en *Vrouwe Cornelia*, de Zeeuwse Poon *Pieternel*, de skûtsjes *Hoop en Vertrouwen* en *Wylde Wytse*, de Staverse jol *Goede Hoop*, de Huizer Botter *HZ108*, de hoogaars *Windroos* en de Giethoornse punter *Henry Hudson*. De roeigig *De Vliegende Hollander* en een muziekbootje compleetelden de Nederlandse vloot.

Voor de tjalk *Sterre* en de jol *Goede Hoop* betekende de reis een weerzien met de Hudson; de twee schepen waren ook in 1986 in Amerika, bij de viering van 100 jaar Vrijheidsbeeld.

**Varen op de Hudson (v.l.n.r.):
Hoop en Vertrouwen,
De Goede Hoop en
Ommeswaaij.**

*Het weerzien van de jol
De Goede Hoop met
Lady Liberty.*

*De bemanningen van de
schepen maakten veel
plezier met elkaar.*

**De Nederlandse Armada
bij Manhattan.**

